

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

59. letnik.

Konec prvega dela.

šnega zbora naznanil, da je g. Sancin izvoljen za predsednika, so naprednjaki trupno ploskali in klicali živjot K čemu? Premagalo jih je pač veselje nad izvolitvijo strankarja. Ali je pa mislil kateri na to, kakšno vnaprejšnje bodo imeli slovenski kmetje v Kmetijsko družbo, ko bodo zaznali, da je na čelu Kmetijske družbe bivši rekvizitor poljskih pridelkov med Slovenci? Predsedstvo je res v naprednih rokah, če bodo pa te napredne moke znale, mogle in hotele kaj storiti za pospeševanje kmetijstva, je veliko, zelo veliko vprašanje.

Peta slika: Snops na volišču.

Ko so šli glasovnice, smo bili delegati brez dela. Pojavil se je v štajerski polovici dvorane nepoznan možicelj, oblečen kakor nemški lovec s pernatim šopom za klobukom. Trdil je, da je kmet. Hotel je prodajati svojo napredno robo in nas podučevati, dokler mu eden naših zabrusil v obraz, da že od daleč smrdi po snopsu. To je možiceljna razjezilo in postal je siten. Zopet je prišel predsednik občnega zbora mirit v dvorano in ko so mu povedali, da je oni sitnež prišel iz kranjske polovice k nam razgrajati, ga je g. okrajni glavar med splošnim krohonom osebno tiral na kranjsko plat.

Šesta slika: Napredna olika v sodni dvorani.

Ta slika se še-le pripravlja. Kakor čujemo, toži naš delegat Steblovnik enega izmed naprednih petelinov radi razžaljenja časti.

Sklepni utis: Bili smo pred vojno na občnih zboraht Štajerske kmetijske družbe v Gradcu, a niti nemška nestrpnost in nadutost ni dosegla surovosti in neolikačnosti slovenske napredne inteligence. Zalostno, a resnično! Vedno bolj se nam dozdeva, da to ni bil občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo. Ne daj Bog več takšnih!

ALI JE TO PRAVICA!

Veliki župan dr. Otmar Pirkmajer pri svojih slavnostnih nastopih vedno rad naglašja, da se bo držal pravice in zakonitosti. Iz novejših dobe pa imamo dva dokaza, da je g. Pirkmajerju to naglašanje samo slepilo, s katerim maže ljudi pri sprejemih in slavnostnih obedih.

Prvi dokaz: Iz velikega županstva v Mariboru je bil poslan v Beograd uradni predlog, da se število volišč za volitve 8. februarja zniža. Predlog je bil tak, da bi v krajih, kjer so po večini sami volilci Slovenske ljudske stranke, po dve do tri velike župnije imele eno skupno volišče v kakem najbolj oddaljenem koncu. Ali boste g. veliki župan ta protizakoniti čin tajiti? Še več vam povemo: Nam je znano, da je ta hudoben in krivičen predlog izdelal tajnik Žerjavove demokratske stranke, a vi ste ga osvojili kot uradni predlog velikega županstva. Mi tega protizakonitega čina ne bomo pozabili. Čez tri leta vse prav pride, pravi stara slovenska prislovia. Našim volilcem v pomirjenje pa naznanjamo, da so volišča ostala po večini tako urejena, kakor so bila pri volitvah leta 1923. Samo za nekatere kraje so se določila nova volišča. Te spremembe objavimo v eni prihodnjih števil.

Drugi dokaz: Veliki župan je na predlog liberalnega advokata dr. Goriškega razpustil okrajni zastop pri Sv. Lenartu. Ni bilo nobenega povoda za to. Člani okrajnega zastopa so poslovali popolnoma po postavnih predpisih. Cel lenarški okraj je po ogromni večini v taboru Slovenske ljudske stranke. Pirkmajerjev ljubljeneec, advokat dr. Gorišek je najbolj osovražen v okraju. Ljudstvo ga ne mara. A Pirkmajer je slušal Goriškega in ne ljudstvo. Naši člani okrajnega zastopa so bili za časa stare Avstrije neustrašeni borci za slovenstvo. Po dolgotrajnih borbah se je našim možem posrečilo iztrgati okrajni zastop nemškutarjem iz rok. A sedaj se nahaja med Goriškovimi člani zopet nekaj nekdanjih zagriženih narodnih nasprotnikov. Okrajni zastop je pod dosedanjim vodstvom zgradil po celem okraju mnogo okrajnih cest. Torej ni bilo nobenega zakonitega razloga za razpust, ampak samo politični.

Tako izgleda nepristranost, zakonitost in pravičnost g. velikega župana dr. Pirkmajerja. Morda pride kmalu čas, ko bomo lahko še drugače govorili!

PRAVICI SO ŽE NAPOVEDALI VOJSKO.

Dopis iz lenarškega okraja:

Naš lenarški okraj je te dni prvi začutil pest krivice in nezakonitosti. Vlada je po velikem županu dr. Pirkmajerju razpustila naš okrajni zastop. Kdo je to povzročil? Vsi ga poznamo. To je napravil liberalni advokat dr. Milan Gorišek, ki je debeli prijatelj znanega dr. Žerjava. Advokat dr. Gorišek je že dolgo koval naklepe, kako bi prišel do oblasti v našem okrajnem zastopu. Strašno se je jezil, ker so bili na čelu okraja sami pošteni domači možje, ki so pristali Slovenske ljudske stranke. On, dr. Milan Gorišek, se je z dr. Žerjavom že za časa, ko je bil študent, zaklel, da bo vse, kar je krščansko, strmoglavil. Mož je zagrižen liberalalec. Pa še dve stvari sta ga navajali, da je od velikega župana zahteval razpust. Okrajna hranilnica mu diši. Dr. Gorišku je znano, da ima okrajna hranilnica na češkem več milijonov naloženega denarja še iz časa pred vojno. Drugo, kar je dr. Milana vleкло, da se postavi okrajnega zastopa, pa je njegova avtomobilna družba. Avtomobili njegove delniške družbe uničujejo naše ceste, da je groza. Le pomislite vi davkoplačevalci, koliko stane okrajni zastop samo kratek del ceste iz trga do Sikerja! Avtomobili v par tednih sproti uničijo ves gramoz, ki ga okrajni zastop navozi za drag denar na to cesto. Goriškova družba dela profit, ti okraj in ti davkoplačevalec pa le plačaj. Kaj to mar advokatu Gorišku, če kmet in kočar ter obrtnik propadeta! Njemu

je glavno to, da njegova družba zasluži težke tisočake in da ima na razpolago avtomobil za prevažanje Sokolov in orjuncov. K škodi, ki jo Goriškov avto napravi na cesti, pa noče prav nič prispevati. Da se v tem oziru ne bo delalo nobenih zaprek, zategadelj so razpustili okrajni zastop. Dr. Gorišek je poleg par mož dal imenovati v gerentski svet okrajnega zastopa razne pristaše nasprotnih strank.

Gospod veliki župan! Vprašamo Vas, ali Vam je znano, da advokat Gorišek za svojo stranko pri zadnjih volitvah ni dobil niti 5 odstot. vseh glasov! Od 44 občin niti tri župani niso njegove stranke! Pri volitvah v narodno skupščino je advokat dr. Gorišek za svojo stranko dobil samo 92 glasov, dočim je naša SLS dobila nad 3200 glasov. Zapomnite si g. veliki župan, da ste si s tem činom pritisnili na čelo pečat nezakonitosti. Dne 8. februarja pa bomo po celem lenarškem okraju z volilnimi kroglicami zaklicali: Dr. Gorišek naj gre! On nima v okrajnem zastopu ničesar iskati. Tudi dr. Pirkmajerja bo še glava bolela!

S PETROLEJEM LOVIJO VOLILCE.

Samostojna kmetijska stranka skuša za sedanje volitve dobiti ljudi na svojo stran s tem, da jim deli petrolej za par vinarjev ceneje. V Mariboru so ustanovili Žerjavovi politični otroci družbo »Panonija«. Samostojni agitatorji nagovarjajo ljudi, naj plačajo deleže za to družbo. Morda so pri »Panoniji« nekateri pošteni možje zraven, a vendar moramo mi našim ljudem priporočati skrajno previdnost.

Pred vojno je sedanjí kraljevski minister, advokat dr. Gregor Žerjav ustanovil v Ljubljani enako družbo, ki se je imenovala »Agro-Merkur«. Dr. Žerjav je to družbo tako vodil, da je sledil velik bankerot. Tri močne liberalne posojilnice so bile uničene in veliko število kmetov in obrtnikov je prišlo na beraško palico. Sodnija je končno obsodila Žerjava na 6 mesecev ječe. (A kljub temu je dr. Žerjav sedaj vodja liberalne stranke, ki ponuja profesorja Pivkova za kandidata in Žerjav je kot minister tudi kraljevski svetovalec v Beogradu).

Te vrstice smo zapisali radi tega, da bodo ljudje previdni. Leta 1923 so nasprotne stranke ponujale volilcem breje krave in telice, a letos ponujajo petrolej. Zgodovina o Žerjavovem »Agromerkuru« pove dovolj. Pazite in dobro premislite, predno daste komu svoj podpis.

Volilci SLS!

Naša škrinjica je

1.

!! prva !!

SE ENKRAT: KAJ JE S PROSTO ŽGANJEKUHO?

Leta 1923 se je našim slovenskim poslancem v finančnem odboru posrečilo izposlovati tudi za slovenske kraje ugodnost popolnoma proste žganjekuhe. Iz zapisnikov finančnega odbora povzamemo, da so naši poslanci zahtevali, da se naj tudi Sloveniji in Hrvatski da ista ugodnost, kakor jo ima Srbija in Makedonija. Ker v Srbiji za domač pridelok sploh ni trebalo ničesar plačati in financarji niso imeli tam pri žganjekuhi ničesar opraviti, je bilo načelo pravičnosti, da je te ugodnosti deležen tudi slovenski kmet, bajtar, najemnik in viničar ter delavec. Po trdi borbi se je našim poslancem začetkom oktobra 1923 res posrečilo to doseči. In od novembra 1923 naprej velja, da lahko naši ljudje kuhajo žganje brez nadzorstva financarjev in so popolnoma oproščeni užitnine. Le oni, ki trgujejo, morajo plačevati od žganjekuhe.

Sedaj pred volitvami pa so začeli hudobni samostojneži in liberalci lagati, da bo s 1. januarjem 1925 prosta žganjekuha odpravljena. Lažejo okoli, da je to storil dr. Korošec. Še enkrat povdarjamo, da je prosta žganjekuha še naprej v veljavi. Ta ugodnost je zabeležena v zakonu in nihče je brez narodne skupščine nima pravice spremeniti. Nasprotnikom — lažnjivcem pa v obraz povejte, da kdor laže tudi krade. Slovenci! Sedaj vidite, kakih grdih sredstev se poslužujejo pred volitvami naši nasprotniki.

ZA NOVO SMER!

(Franjo Rudl, Pesnica-Maribor.)

Vreme in narava sta nam letos spet pokazala, da lahko računamo v Sloveniji vsako drugo leto na plameniti rod naših jabolk in če ne v vsaki občini, pa vendar povprečno.

Obilno vagonov jabolk se je letos izvozilo iz Slovenije v južni del Jugoslavije. Kakor je letošnja praksa pokazala, so jabolka in hruške v dotični letini, ke srbsko sadje ne obrodi, vsaj eden naših domačih pridelkov, razven lesa, ki pride za trgovino in uvoz v južni del Jugoslavije, kakor v glavno mesto Beograd. v poštev.

Izvanredno je letos bila cela srednja Evropa obložena s sadjem in vsled tega skoraj ni bilo nobenega inozemskega izvoza, ne v Avstrijo, ne v Nemčijo in ne na Holandsko.

Nekaj izjem je bilo pri ranih in pri trpežnih zimskih jabolkih, pa ne toliko, da bi ta izvoz vplival na cene naših jabolk, ker ni bilo v inozemstvu za nas konkurenčnega trga, napram Banatu in Srbiji, ker v drugem slučaju bi slovenski sadjarji dosegli za svoje sadje višjo ceno kakor je danes.

Velikopotezno vzeto, smemo letošnje povprečno veletrgovsko ceno za jabolka v enem oziru le kot normalno računati, če primerjamo povprečne cene predvojnega časa, ko je velika krava v teži 600 kg toliko bila vredna, kakor 3000 kg jabolk. Takrat torej krava po 30 krajercjev in jabolka po 6 krajercjev za kg, to je bil znesek 180 goldinarjev ali 360 kron.

V enakem razmerju opazimo to letos, ko je za plemenito kravo cena za kg 10 dinarjev in za sadje dva dinarja. Torej imamo znesek 6000 dinarjev, oziroma za pet kilogramov jabolk dobimo eno kilo krave.

Računimo še dalje, potem vidimo tudi valutne razmere in sicer danes 6000 dinarjev, poprej 360 kron, to je 66 krat toliko, kakor poprej. Če pa si kmet mora kupiti tekstilne in druge industrijske potrebščine, pa mora plačati stokratno in tudi več. V tem oziru se mora torej kmet pri nabavi dotičnih potrebščin samo na najnujnejše stvari omejiti, ker drugače pride iz gospodarskega ravnotežja. Njegovo sedanje in bodoče blagostanje je odvisno od množine in mogočnosti vnovčenja ali prodaje njegovih pridelkov.

Slovenski kmet se šteje med marljive zemljoradnike in njegova gospodarska moč za bodoče je odvisna od cilja, katerega zasleduje. Bodo pa dotični, ki so sedaj od vinogradništva živeli, morali bolj na sadjarstvo kreniti, ker so kot posledica svetovne vojne in novih državnih mej najbrž za zmiraj izgubili konkurenčno moč na širšem vinskem trgu v inozemstvu. Izjeme tu in tam ne pridejo pri splošnem računu v poštev.

Naša bogata narava nam je dala kašipot v Sloveniji do sadjarstva.

Marsikateri človek pride na poti svojega potovanja na cesto, ki se cepi na desno in na levo in če nima poprej jasne cilja, treba mu je obstati in pomisliti, kam naj krene.

Približno na ta način so prišli slovenski kmetje na dvopot, kjer razmišljajo, katero panogo gospodarstva bodo za bodoče pospeševali in jej darovali svoje srage in gmotni dobiček dosedanjih žuljev.

Ni treba za bodoče toliko žuljev, kakor pa novih smernic za zbiranje, spravljane in skladanje zrelega sadja. Poleg tega precepljenje sadja pod vodstvom ali nasvetu v praksi izkušenih in veletrgovskih krogih odobrenih sadjarjev. Po tem potu bomo morali korakati naprej in dosegli bomo pričakovani cilj blagostanja in zadovoljnosti.

V slovenskem »Sadjarju in vrtnarju« je gospod profesor Priol, strokovni učitelj sadjarstva na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru opisal nove smernice za pakovanje jabolk po ameriškem načinu in v ameriškanskih originalnih zabojih. Ko sem čital ta velevažni članek, sem bil v trenutku prepričan, da to duhovito zрно ima velikansko bodočnost in predstavlja edino sredstvo, da pridejo slovenski sadjarji v svoji strokovni zvezi na konkurenčni svetovni trg.

Gospod M. Humek, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani je te velevažne nove smernice hipoma navdušeno širil, kakor tega ne kaže samo njegov list, ampak tudi praksa na ljubljanski sadni razstavi. Kakor on sam v zadnji številki piše, je treba, da se vse sadne razstave za bodoče reformirajo, če hočemo doseči gmotne uspehe v trgovskem okrožju.

Veselo je tako gibanje, ker spada med gospodarsko politiko in nam prinese čisto drugo zadovoljnost, kakor strankarska politika. Tukaj je polje koristnega dela; tam pa polje vražje nezadovoljnosti in sebičnosti.

Vsi sadjarji se podajmo na pot strokovnega mišljenja, organizirajmo nove smernice in izkoristimo na trgovski način vse, kar nam nudi naša narava in negujemo to, kar nam kaže bodočnost.

Kakor statistika nemške veletrgovine kaže, so tam najbolj priljubljena jabolka, kar se tiče velikosti od pet do 10 cm v premeru. Najvišjo ceno dosežejo jabolka od šest do sedem centimetrov v premeru. Trpežne sorte z duhtečim okusom predstavljajo prvo kvaliteto, če niso na površju krastave, obtolčene in plesnive. Glede sorte dobi vsaka svojega kupca. Če ni v Nemčiji sadja, pridejo naše drobne mašancike kot trošeno sadje za tehnično konzerviranje v poštev in sicer na tisoče vagonov.

Ravno isto velja za Avstrijo z dostavkom, da se tukaj izborna luksuriозна blago višje upošteva in plača kakor v Nemčiji.

Za Srbijo, posebno Beograd pa drobna, takozvana »sitna« jabolka sploh ne pridejo v poštev; Beograd zahteva samo jabolka v velikosti od sedem cm naprej in

četudi tehta cela 1 kg. Rdeče »crvene« rižane in žolte, tudi bele imajo prednost, zelenih ne marajo. Banatska mesta in postranske vasi kupujejo tudi drobnejše blago, pa vendar nadkriljuje rdeča barva in velikost jabolk.

Nadalje rabi Beograd vse sorte ranih jabolk in hrušk, ker ranih jabolk Srbija nima. Obče se v južnih krajih velika »krupna« jabolka s sladkim okusom zahtevajo.

Torej moramo naše sadjarstvo, kar se tiče precep-ljenja in novih nasadov, v tem oziru reformirati.

Najvažnejše poleg vsega je še pri nas način in oblika zbiranja, skladiščenja, prevoza in železniški transport sadja. Na tem polju mislim, da smo na otročjih nogah. Vse naše žlahtno in okusno sadje nam ne pomaga, če na tem polju ne bomo napredovali.

Pred dozorenjem našega sadja sem pisal na ministrstvo poljoprivrede, da bi se dalo meni ali poljubno drugemu strokovnjaku nekaj potovalne podpore proti zavezni dolžnosti pravočasnega javnega referata za proučevanje centralnih mest glede sadne trgovine.

Po geslu »dobra reč ima vreme« sem dobil prav pozno odgovor, da se predlog odobri, ali žalibog, ker ni v proračunu predvidenega kredita, ne morejo začasno nobene podpore nakazati. Zakaj je bilo to zavlačevanje od strani vlade dobro, šele danes vidim, ker sem se na lastne stroške peljal ne v inozemstvo, ampak v južni del naše Jugoslavije. Videl sem tam čudeže našega sadnega izvoza. Nekaj izjem je bilo, posebno iz celjskega okraja, vse drugo potolčeno, ne izbrano in vsled tega tudi gnilo blago. Naša uboga jabolka! Kako bi bili pogoreli v inozemstvu. Nekaj boljše je bila roba v zabojih, pa tudi pri večini pod kritiko.

Na kratko povedano: je celá naloga pri eksportu ta, da pridejo jabolka od producenta do konzumnega mesta v zdravi in prikupljivi obliki. Srbini pravi: »Dobra roba se sama proda!«

Po katerem potu hočemo to važno zadevo doseči, da se v Berlinu, Hamburgu, Amsterdamu, Dunaju in Beogradu itd. dobra roba sama proda?

Prvič potom Sadjarskega društva in pokrajinskih sejmskih razstav, kakor to gospod M. Humek v svojem listu sam piše: »V drugo smer«. Sam Bog naj nam da spet sadno leto in organizirajmo se za svetovni trg.

Sadna statistika za trganje jabolk.

1. Če en človek v vsakih desetih sekundah od jabolčnega drevesa vzame eno jabolko in ga položi v zaboj, koliko bo spravil v osmih urah? Ena minuta 6 jabolk, ena ura 360 jabolk in v osmih urah 2880 jabolk.

2. Koliko jabolk vsebuje 1 kilogram? Če je jabolka visoka in široka v premeru 5-6 cm povprečno 12 komadov, 6-6 cm povprečno 10 komadov, 6-7 cm povprečno 7 komadov, 7-7 cm povprečno 6,5 komadov, 8-8 cm povprečno 5,5 komadov, 8-9 cm povprečno 4,5 komadov, 9-9 cm povprečno 3,6 komadov, 10-10 cm povprečno 2,4 komadov.

3. Koliko tehta 2880 komadov jabolk? 5-6 cm v premeru 240 kg, 6-6 cm v premeru 288 kg, 6-7 cm v premeru 411 kg, 7-7 cm v premeru 443 kg, 8-8 cm v premeru 541 kg, 8-9 cm v premeru 640 kg, 9-9 cm v premeru 800 kg, 10-10 cm v premeru 1200 kg.

4. Koliko jabolk torej zamore natrgati en človek na dan? a) drobnih jabolk 200 kg, b) srednje debele 500 kg, c) prav debele 800 kg.

5. Koliko jabolk se spravi v ameriški zaboj? 5-6 cm premer 200 komadov, 6-6 cm premer 163 komadov, 6-7 cm premer 125 komadov, 7-7 cm premer 104 komade, 7-8 cm premer 88 komadov, 8-8 cm premer 72 komadov, 8-9 cm premer 55 komadov, 9-9 cm premer 49 komadov, 10-10 cm premer 36 komadov.

6. V vsak ameriški zaboj gre netto 16 do 19 kg jabolk, povprečno 17 kg. Teža je odvisna od velikosti posameznih jabolk in sorte.

F. Rudl.

Politični ogled.

Država SHS.

Kakor smo že opisali v uvodnem članku, je Pašić-Pribičevićeva vlada sklenila, da bo nastopila proti Radičevi stranki in njenim voditeljem z zakonom o zaščiti države, s katerim je svojčas Pašić uničil komunistične mandate, PP vlada sama razglasa, da bo te dni objavila takozvano obznanje, po kateri bo razpuščena hrvaška republikanska seljaška stranka, njeno premoženje zaplenjeno, Radič in drugi voditelji stranke pa bodo romali pod ključ in pred sodišče kot veleizdajalci. — Kljub temu, da vladno časopisje neprestano bobna o razglasitvi obznanje proti Radičevi stranki, še ta dosedaj ni bila izdana. Vlada se namreč zaveda prav dobro, na kako hudo odpor bo naletela med narodom, ako bi se lotila z izjemnimi zakoni in z nasiljem razpusta na Hrvaškem največje Radičeve stranke.

Te dni je povabil Pašić v Beograd bolgarskega ministrskega predsednika Cankova. Pašić bi namreč rad pridol

bil tudi bolgarsko vlado, da bi ta začela preganjati bolgarske komuniste ob istem času, ko bi naša vlada nastopila proti Radiču in njegovi stranki. V Beogradu so se posvetovali pri Pašiću glede enotnega nastopa proti praznemu boljševškemu strahu; Cankov, Pašić in naš zunanji minister dr. Ninčić. Vladno časopisje že razglasa, da je med Pašičevo in bolgarsko vlado dosežen sporazum. Pašić je hotel, da bi Cankova tudi narod na beograjskih ulicah navdušeno sprejel, a ko ga je ljudstvo zagledalo v avtomobilu, je klicalo: »Doli krvnik Srbije!« K Cankovu niso hoteli niti beograjski novinarji. Bolgarski ministrski predsednik je zapustil Beograd precej razočaran in se je podal v Bukarešto, da bi tudi Rumune pridobil za nastop proti boljševškemu strahu.

Veliko se govori po Beogradu o zopetni preosnovi Pašić-Pribičevićeve vlade. Pašić bi rad izrinil iz vlade vse one radikale, ki so bolj za mirno vladanje in se držijo predsednika narodne skupščine Ljube Jovanovića.

Voditelji opozicije so te dni zbrani v Beogradu, kjer se posvetujejo o enotnem nastopu celotne opozicije, ako bi vlada res nastopila z obznanom proti Radiču in njegovi stranki.

Naš kralj in kraljica sta se odpeljala te dni v Pariz. Za bivanje v Parizu in odsotnosti iz Beograda je izročil kralj kraljevsko oblast Pašić-Pribičevićevi vladi.

Avstrija.

Avstrijska republika se polagoma ojačuje. Njena valuta, ki je po preobratu drvela navzdol s strahovito naglico, se je s pomočjo inozemskih posojil popravila ter je že nad dve leti na stalni višini. Vendar pa so do sedaj v Avstriji računali z bankovci izredno visokih števil. Stotisočrinski bankovci in še višji niso tam nobena redkost. Da se izogne tem ogromnim številkam, bo uvedla Avstrija novo denarno enoto, ki se bo imenovala šiling. Šiling bo imel vrednost dosedanjih 10.000 papirnatih kron, ter se bo delil na 100 grošev. Šilingi bodo srebrni in zlati; enako bodo tudi groši iz kovine. Z uvedbo novega denarja se bo znatno poenostavil denarni promet, ker ne bo potrebno računati z ogromnimi svetami papirnatih kron. Nov denar bo uvedla Avstrija tekom prihodnjega leta.

Albanija.

Zmede, ki so nastale v Albaniji z uporom nasprotnikov dosedanje vlade, so se končale s popolno zmago ustašev. Vladne čete so bile povsod premagane in uporniki so pod vodstvom bivšega ministrskega predsednika Ahmet bega Zogu zasedli celo severno Albanijo in glavno mesto Tirano. Dosedanji vladni predsednik Fan Noli je skupno z ostalimi svojimi ministri pobegnil v Valono, kamor je spravil tudi ves denar, katerega je pobral v drž. blagajnah. V Valoni je nameraval osnovati novo vlado za južno Albanijo, katera se nahaja v rokah njegovega pristaša Bajram Curo. Toda radi odločne zmage ustašev si je premislil ter pobegnil s celokupno vlado v Italijo. Uporniki so začeli prodirati tudi v južni del države, kjer so zasedli vsa mesta Permeti. Popolna zmaga jim je zagotovljena in novo vlado bo zopet sestavil Ahmet beg Zogu.

Italija.

Položaj fašistijske vlade postaja vedno bolj težaven. Mussolinij niti njegov novi načrt volilne reforme ne more sprizginiti z opozicijo, ki prihaja na dan z vedno hujšimi napadi na vlado. Mussolinijja posebno obtežujejo nova razkritja v zvezi z umorom poslanca Matteottija. Njegova najboljša sodelavca, poveljnik fašistijske milice, general de Bono, in podpredsednik parlamenta, poslanec Giunta, sta morala demisijsirati ter se vrši proti njima preiskava. Vse kaže, da se bližajo zadnji dnevi fašistijske vlade in načrt novega volilnega reda ima najbrž namen zagotoviti vladi čestni umik.

Španski poraz v Maroku.

Španci s svojo vojno v Maroku niso imeli sreče. Dasi so žrtvovali za večinoma neplodne in gorate kraje ogromne človeške in denarne žrtve, so bili vendar popolnoma poraženi. Sedaj so se umaknili na nove postojanke ob obali, kjer se utrjujejo v varstvu vojnih ladij. Tudi plemena, ki so bila do sedaj mirna, so se pridružila upornikom. Zmagov upornikov gledata s skrbjo Anglija in Francija, ki sicer privoščita Špancem poraz, pa se vendar bojita, da ne bi zmaga navdušila tudi plemena v njihovih pokrajinah na vstajo. Vsled poraza v Maroku vlada med izmozganim španskim ljudstvom vedno večje nerazpoloženje proti sedanji vladi diktatorja Primo de Riveri. Republikansko gibanje se vedno bolj širi in ni izključeno, da izbruhne v doglednem času v Španiji revolucija.

Prireditve.

Proslava Meškove petdesetletnice v Gor. Radgoni, ki jo je priredilo na Štefanovo naše katoliško prosvetno društvo, je potekla v splošno zadovoljnost občinstva, ki je napolnilo posojilnično dvorano. Slavnostni govornik, č. g. Matija Zemljčič nam je predstavil v svojem lepem, skoro eno uro trajajočem govoru Meška kot človeka, pesnika in pisatelja, mučenika in zmagovalca. — Igralci so Meškovo igró »Pri Hrastovih« prav dobro uprizorili, tako, da je igra zapustila pri navzočih mogočne vtise. Sledile so ji z napeto pozornostjo in upamo, da jim ostane vedno v spominu kot resen opomin in svarilo pred grehom. Po končani slavnosti smo se poslovili od delavnega društvenega pevovodje g. Petra Potočnika, ki se preseli v Ljutomer. — Na praznik Sv. Treh kraljev po večernicah pa nastopijo prvič na odru fantje, organizirani v Mladeniški zvezi. Vprizorili bodo misijonsko igró »Naprednjak ob reki Kongo«. Del čistega dobička je namenjen misijonskim potrebam. Prijatelji misijonske misli pridite v obilnem številu k tej misijonski prireditvi!

Velika Nedelja. Tukajšnji telovadni odsek Orel prredi na praznik Sv. Treh kraljev dne 6. januarja popoldne po večernicah v gostilniških prostorih g. Antona Alt tombolo. Na vspeh je tudi godba in šaljiya pošta. Prijatelji pošene zabave ste prijazno povabljeni. Bog živi!

Tedenske novice.

Zadnjega — noveletnega »Gospodarja« nam je obil last zaplenila v sredo zvečer, ko je bil že iztiskan in ravno pripravljen za pošto. Kar se nam je zgodilo tik pred Novim letom, še bomo gotovo parkrat doživeli do volitev dne 8. februarja 1925. Čitatelji in naročniki »Gospodarja« nam bodo morali v tej hudi predvolitveni dobi oprostiti, ako ne bodo prejeli vsak teden redno lista. V posebni današnji izdaji smo morali izpustiti tudi inserate.

Slike kandidatov Slovenske ljudske stranke prinese dnevnik »Slovenec« v svoji prihodnji prilogi, ki se imenuje »Ilustrovani Slovenec«.

Bivši poslanec Samostojne kmetijske stranke Ivan Mermolja, se je postavil za kandidata v južni Srbiji. Ker ga Slovenci ne marajo, upa, da ga bodo Srbi izvolili.

Sentjurski Drogenik je pred dnevi v neki gostilni v St. Jurju ob bolj poznih urah pokazal prijatelju debele obloženo denarnico. Od kod ta obilni denar in čemu?

Mariborske novice. Kakor smo že poročali, sta dobili mariborska stolna in frančiškanska cerkev nove zvone. Mariborčani so z obojimi zvonovi nad vse zadovoljni in polni pohvale tiskam Zvonoglas in Bühl, ki sta se potrudili, da sta ravno za obmejni Maribor ulili zvone, ki se glede glasu med seboj tako lepo ujemajo. — Profesor na mariborskem bogoslovju g. dr. Anton Jehart je odpotoval zadnjo nedeljo v Sveto deželo, odkoder bo pošiljal tudi za »Gospodarja« zanimive doživljaje s svojega potovanja. — Znani širitelj III. reda sv. Frančiška g. pater Filip Penc je bil te dni operiran v mariborski bolnici. — Trojni umor v družini čevljarja Mikl v Studencih pri Mariboru smo že opisali v zadnji številki. Glavni osumljenec pri tem žalostnem in vse obsodbe vrednem dejanju, ptujski mizar Zlahčič, še vedno tají svoj zločin v preiskovalnem zaporu. Razven njega so še zaprti trije drugi pomagači, ki so osumljeni sokrivde. Glavnega Zlahčičevega pomagača Čiča še do danes nimajo. Na Zlahčiču so dognali, da je pri nesel na sebi v zapor s človeško krvjo okrvavljene hlače, človeško kri za nohti in čisto razprskane roke. Zlahčič se seveda izgovarja, da si je do krvi opraskal roke po naključju in se potem okrvavil. — Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico je na svoji odborovi seji dne 26. decembra 1924 sklenilo sledeče: Podaljšanje veljavnosti sedanjega stanovanjskega zakona, ki se je poskusilo z ministrsko uredbo, krši ustavo in torej pravno ni veljavno. Najemnine, ki so bile do zdaj določene po stanovanjskem uradu, in vse omejitve v določanju najemnine zgubijo torej svojo veljavo dne 31. decembra 1924. Ker pa je Društvo najemnikov v Mariboru sklenilo, priporočati svojim članom, da se z dobra sporazumejo s hišnimi gospodarji o najemninah, priporoča tudi Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico, da posestniki postopajo do brohotno in povišajo svojim najemnikom najemnino za čas od 1. januarja 1925 naprej samo za 100% sedanje najemnine. — Udruženje vojnih invalidov, podružnica v Mariboru, sklicuje redni občni zbor za nedeljo, dne 11. januarja 1925, popoldne ob 9. uri, v Gambrinovo dvorano. Blanstvo se vabi k polnoštevilni udeležbi.

Novice od Sv. Križa pri Mariboru. Vendar enkrat smo prišli do tega, da smo priredili za naše pridne šolarke lepo božičnico. Nastop naših mladih junakov-umetnikov v igrici »Kaznovana radovednost« je bil nad vse ljubeč — a naravnost ginjenj smo bili, ko je v lepih kiticah prelepe angelke deklamiral pomen božične predstave z željo, da se ponovi vsako leto. Da so naši malčki prejeli tako izdatne in lepe darove, se moramo zahvaliti blagohotnim mladimoljubom iz Sv. Križa in Maribora. — Na kvaterno nedeljo smo pokopali našega blagega trpina Franca Gaube, pd. Fajtla. Svojo bolezen je prenašal nad vse udano nad 10 let, v cerkev je mogel priti le z vozom, ker so mu noge bile čisto odpovedale. Ker je bilo težko vsakokrat voz dobiti, so njegovi otroci naredili zanj prenesljiv stol in so ga po strmih hribu prinesli k Sv. Križu. Bil je zaveden katoličan, pa tudi zvest naš pristaš. Ker je bil hrom, se je dal vsakokrat pripeljati na volišče. Zeljno je pričakoval lepega božičnega zvonjenja — zdaj se pa veseli še lepše godbe v nebesih.

Predvolitveni glasovi iz St. Ilje v Slov. gor. Pridno se pripravljamo na volitve. Bili smo vedno dobri Slovenci, in tako bomo tudi dne 8. februarja slovensko volili, volili našo staro SLS, vrgli bomo krogle v 1. skrinjico. Nikdar nismo bili nemškutarji, pa tudi nočemo biti Srbuni. Našemu Zebotu se imamo za mnoge reči zahvaliti. Novo cesto čez Selnico, ki nam bo prinesla toliko gospodarskih koristi, je on izposloval. Da smemo na mline in žage v Avstrijo voziti, je njegovo delo. Ponosni smo na našega rojaka. Nekateri sicer pravijo, da ne bodo šli volit, češ, saj naši poslanci nič ne napravijo. Mislite, ljudje božji, če ne bote šli volit, da bo potem boljše? Potem se nas bodo imeli velesrbi v oblasti. Naši poslanci so veliko hudega za branili. Če ne bote šli volit, bodo zmagali velesrbi in bodo napravili z nami, kar napravi pajek z muho. Pamet, pamet! Radiča pa tudi ne bomo volili, ker smo Slovenci, ne pa Hrvatje. Pašić je velesrb, Radič pa velehrvat. Pašić nas hoče porobiti, Radič pa pohrvatiti. Slovenci pa držimo skupaj. Radič je kriv, da je morala naša pošena vlada odstopiti. Proč z Radičem!

Star loterist umrl. V St. Ilju v Slov. goricah je umrl daleč na okoli znani Janez Gamzer. Mož je bil po pokli-